

RAPUTATUD LASTE NUTUD

KUST PÄRINEVAD KASVAJAD

Vähemalt ÜKS ÕUN päevas

3. september 2013

Nr 28 (933)

Hind 0.70 EUR

NAISTE EDU kahjustab meeste ENESEHINNANGUT

Naised ja mehed, nende sarnasused ja erinevused, võrdsuse soov ning võimaluste reaalsus – need on teemad, mis on vaidlusi põhjustanud varem ja põhjustavad neid ka tulevikus.

Ameerika psühholoogia assotsiatsioon avaldas uuringu, mis on põhendatud paaride edule. Täpsemalt küll olukorrale, kus paarist ühel on edu ja teisel mitte nii väga.

Teadlased uurisid 896 püsivalt paarisuhetes elavat inimest. Näiteks ühes katses valiti välja 32 paari Virginia ülikoolist. Nad tegid testi, mida kirjeldati kui „probleemi lahendamise oskuse ja sotsiaalse intelligentsuse test“. „Tagasisidet“ testi tulemuste kohta anti individuaalselt, väites, et kaaslane platseerus tulemustelt kas 12% tugevamate või siis 12% nõrgemate hulka. Vestluspartneri enda tulemust aga ei teatatud. Uuritavalt küsiti muuhulgas ka tema tunnete kohta, mida siis väidetakas kaaslane edu või ebaedu kaasa toonud on. Selgus, et inimesed kontrollivad ennast ning ei näita avalikult välja, et see nende enesehinnangut mõjutada võiks. Seega sõnades väidavad inimesed enamasti, et kaaslane edu või ebaedu nende enesehinnangut ei mõjuta.

Uuriti aga ka alateadlikke mõjusid ning siin tuli välja huvitav erinevus. Arvutitest alusel vaadati, kui kiiresti omistab inimene enesele viitavates sõnades negatiivse või positiivse varjundi. Näiteks seob sõna „mina“ sõnadega „suurepära- ne“, „hea“, „halb“, „kohutav“.

Mehed, kellele öeldi, et nende naine sai testi tulemustelt 12% parimate hulka, olid madalama alateadliku enesehinnangua kui

need mehed, kellele öeldi, et nende naine jäi 12% kehvemate hulka.

Sama eksperimenti korrati Hollandis, mida peetakse väga võrdõiguslikuks riigiks. Kuid tulemus oli ka siin samasugune kui USAs. Sõnades öeldi, et kaaslane edu või ebaedu enesehinnangut ei mõjuta, kuid reaalsus on, et alateadlikult on mõju meestele täiesti olemas. Meestel on alateadlik hirm selle ees, et naised on neist paremad, naiste enesehinnangut nende meeskaaslaste edu või ebaedu aga eriti ei mõjuta.

Eksperimentis prooviti ka mõtte jõudu. Nii meestel kui naistel paluti meenutada olukordi, kus nende kaaslane on olnud edukas või läbi kukkunud olukordades, mida nad isegi on läbi elanud. Ka siin oli näha, et meeste kaudne, alateadlik enesehinnang langes, kui meelde tuli naise edu asjas, mis mehel ehk nii hästi ei õnnestunud.

Naiste enesehinnangut aga mõtet nende meeste edu või ebaedu kohta ei mõjutanud. Meeste enesehinnangu langus kaaslane edu puhul toimub sõltumata sellest, kas kaaslane edu on üldse samast valdkonnast või mitte.

Kui naisel läheb hästi vaimse töö rindel, siis suuresti füüsilist tööd tegeval mehel langeb alateadlik enesehinnang lausa automaatselt, kuigi mingit otsust võistlusmomenti pole ega saagi olla.

Huvitav, mis juhtub siis, kui naisel õnnestub liigestest kilodest lah-

Pärnu reisirakendaja ja rattalaenuaja Liina Rand Baltreisen OÜst ütleb, et tandemrattast laenutades istub naine tavaliselt alguses ette. Kui proovitiir tehtud, siis vahetatakse mehega kohad.

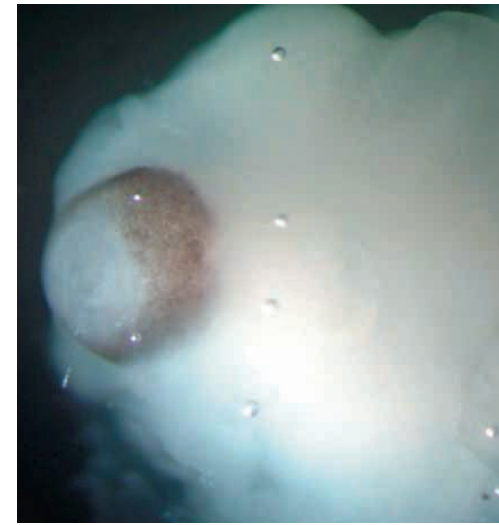
A.LAANE foto

ti saada, aga mehel mitte? See peaks mehele ju laialt levinud stereotüübi järgi ometi meeldima? Kuid fakt on, et kui mees mõtleb samale olukorrale, kus ta ise on „hävinud“ ja naine edukas olnud, siis hoop enesehinnangule on suurem.

Üks uuringutes osalenud teadlane rõhutab teemat kommenteerides, et mehed ei ole otseselt häiritud oma naiste headest tulemustest ega mõtle/teadvusta enesele, et nad on sellest kuidagi ärritunud. Me-

hed ei ole mõlakad! Tegemist on ikkagi alateadvuses toimuvaga olukorras, kus üks pool paarist on edukas.

Teadlased uurisid ka paarisuhete rahulolu olukorras, kus ühte neist saadab edu ja teist mitte. Kummalisel kombel on ka siin nii, et naised on märgatavalt rahulolevamad paarisuhetega, kui meest saadab edu. Kuid mehed paraku samaga oma alateadvuses ei vasta, kui naist edu saadab. Või ei saa vastata?

Tillukesel elundil on ajukestad ja ajukoort meenutavad osad ning tibatiluke silmaalge, mis sisaldab võrkkesta-rakke.

Foto: M. A. Lancaster

Katseklaasis kasvab miniaju

Pildil on vaevalt õunaseemne suurune koetomp. Ometi on see parim inimese aju arengu mudel, mis on siiani loodud. Olemas on kõik vajalik – ajukestad ja ajukoort meenutavad osad, isegi tibatiluke silmaalge, mis sisaldab võrkkestarakke.

Viinis Austria teaduste akadeemia molekulaarbioloogia laboris kasvavate tibatilukes- te ajude abil uuritakse mikrotsefaaliat ehk pisipeasust. Selle all kannatavate inimeste kolju ja aju on normaalsest palju väiksemad ja tekib vaimne alaareng.

Jürgen Knoblich uurimisrühm võttis ühe patsiendi rakud ja programmeeris need ümber lootelisteks tüvirakkudeks. Siis kasvati rakke kõigepealt erilises geelis ja seejärel bioreaktoris – aeglaselt pöörlevas katseklaasis, mis varustas kudesid hapniku ja toitainetega. Arenevad ajulaadsed moodustised kasvavad 3-4 millimeetri pikkuseks. Sama suur on inimloote aju üheksandal rasedusnädalal. Bioreaktoris suutsid moodustised elada kuni 10 kuud. Need olid arenevale inimajule väga sarnased ja koosnesid koostöövõimelistest närvirakkudest.

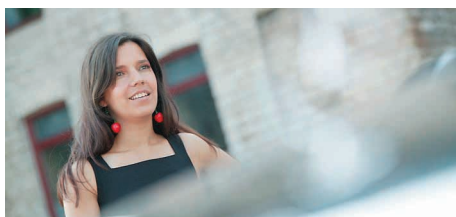
Nende üleehitus oli ajust siiski piisavalt erinev. Knoblich võrdles katseklaasis kasvatatud moodustist autoga, mis on vajalikest osadest täiesti suvaliselt kokku pandud nii, et näiteks mootor paikneb täiesti vales kohas ja rattad katusel. Tibatilukesel ajudel pole veresooni ja selle keskosas olevad rakud jäävad bioreaktoris kergesti nälga ja hapnikupuudusse. Ka küpsevad rakud väga kiiresti ja nende kasv seisukub tavatult vara. Nii saavutasid ajud maksimumsuuruse umbes kolmandal kasvakuul ja pärast seda sinna uusi rakutüüpe enam juurde ei tekkinud. Seetõttu ei saa nende abil uurida autismi, skisofreeniat ega teisi keerukaid närvisüsteemi arenguhälbeid.

PIRET PAPPAL, www.novaator.ee

Tallinna sügisjooks annab tasuta sõidu õiguse

7. ja 8. septembril toimuva Tallinna maratoni ja sügisjooksu ajaks on kõigil osalejatel rannanumbri alusel õigus kasutada ühissõidukeid tasuta. Samasuguse õiguse saavad sellel ajal muutuva liikluskorralduse tõttu ka autokasutajad, kuna 7. ja 8. septembril on erasõidukitel kesklinnas liikumine raskendatud või osaliselt keela-

tud. Et vältida neil päevil ummikuid, oleks mõistlikum liigelda ühistranspordiga. Samuti saavad autokasutajad tasuta ühissõidu õiguse autovabal nädalal 16.-22. septembrini. Õiguse annab kehtiv juhuluba. Nädal jääb keskkonnasõbraliku liikumise kuusse, mis Tallinnas toimub 1.-30. septembrini.

"Kui näed head inimest, siis ütle talle aitäh! Julgusta teda edasi võitlema, anna talle lootust, et

GoodNews – Esimene Eesti heade uudiste portaal

ta pole viimane, kes usub headuse võitu. Või vähemaltnaerata talle sõbralikult. Vähendõudlikule, kuid maailmale endast palju andvale inimesele on seegi väga

suur asi. Tunnustame ausaid, töökaid ja usaldusväärseid ning heade eesmärkidega inimesi!"

Loe elustiiliajakirja Golf uudiseid – www.ajakirigolf.ee